

Eesti keeles	Inglise keeles	Seletus	Allikas
<i>acquis communautaire, acquis</i> (pr k), ühenduse õigustik, sätestu	<i>acquis communautaire, acquis</i>	Ühenduse õiguses teataval hetkel kehtiv seis, sh kõik põhimõtted, õigusaktid, talitusviisid, kohustused jms, mis on liikmesriikide vahel kokku lepitud ja mida uutel liikmesriikidel tuleb täielikult aktsepteerida.	Eesti Õigustõlke Keskuse terminibaas ESTERM
<i>ad hoc</i> audit, erakorraline audit, sihtaudit	<i>ad hoc</i> audit, extraordinary audit	Audit, millega reageeritakse probleemile võimalikult ruttu pärast selle ilmumist, n-ö plaaniväline audit. Riigikontrollis teeb <i>ad hoc</i> auditeid enamasti tegevusriskide auditi osakond.	
<i>ex-ante/a priori</i> / preventiivne, toimingutele eelnev audit, tõkestusaudit	<i>ex-ante/a priori</i> audit	Toimingu asjaolude kontrollimine enne toimingut. Aitab kahju ära hoida, miinuseks on töömahu liigne suurenemine ja vastutuse hägustumine. Vt ka <i>ex-post</i> audit.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", TIn 1999, lk 49)
<i>ex-post/a posteriori</i> / toimingule järgnev audit	<i>ex-post/a posteriori</i> audit	Toimingu asjaolude kontrollimine pärast toimingut. Vt ka <i>ex-ante</i> audit, järelaudit.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", TIn 1999, lk 49)
<i>walk-through, läbikäimise test</i>	walk-through	Auditimeetod, mille rakendamisel jälgitakse mõnede tehingute kulgu läbi kogu arvestussüsteemi algusest lõpuni.	"Siseauditi hea tava" p 5.3; IFAC-i standardid eesti keeles 2003
AFROSAI (Aafrika Kõrgeimate Kontrolliasutuste Organisatsioon) aktsepteeritav viga	AFROSAI (African Organisation of Supreme Auditi Institutions) tolerable error, acceptable error	Üks INTOSAI seitsmest piirkondlikust ühendusest, loodud 1976. Suurim andmekogumis esinevate vigade kogusumma, mida audiitor on valmis aktsepteerima ja kokkuvõttes ikkagi leidma, et auditi tulemusena tehtud järeldused on tõesed.	Audit Manual: Adopted on Behalf of the Court by the Adar Group at its Meeting of 30 June 1998. Luxembourg: EC Court of Auditors, 1998
alameesmärk	objective	Eesmärk, mida väljendatakse sellisel kujul, et tema saavutamise aste oleks plaanitava perioodi lõpus mõõdetav ehk kvantitatiivselt määratud eesmärk. Nt vähendada malaariajuhtumite arvu aasta jooksul 20%. Vt ka üldeesmärk ja siht .	"Tulemusauditi käsiraamat", TIn 2002, lk 29
amet	executive agency	Ministeeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus, millel on korraldavad ülesanded või mis teostab riiklikku järelevalvet. Ametil võivad olla kohalikud asutused. Nt Maanteeamet ja teedevalitsused; Maksuamet ja selle kohalikud asutused.	Vabariigi Valitsuse seadus § 70 ja 72
ametiasutus	administrative agency	Riigi või kohaliku omavalitsuse eelarvest finantseeritav asutus, mille ülesandeks on avaliku võimu teostamine.	avaliku teenistuse seadus § 2 lg 1

analüütilised protseduurid	analytical procedures	Enamasti finantsauditi puhul kasutatav termin: finantsinfo võrdlemine (eelmise aruandeperioodi, planeeritud ja sama majandusharu näitajatega) ning finantsinfo sisemiste seoste (finantsnäitajate elementide ning finants- ja mittefinantsinfo suhete) analüüs.	rahandusministri 15.06.2002 määrus nr 50 § 33 lg 2
andmete paikapidavus	validity	Meetodid peaksid mõõtma seda, mida nad on kavandatud mõõtma.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", TIn 1999 lk 181)
andmete usaldatavus	reliability	Leiud peaksid jääma kooskõlla, kui mõõtmisi tehakse korduvalt samast andmete populatsioonist.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", TIn 1999, lk 181)
ARABOSAI (Araabia Kõrgeimate Kontrolliasutuste Organisatsioon)	ARABOSAI (Arab Organisation of Supreme Audit Institutions)	Üks INTOSAI seitsmest piirkondlikust ühendusest, loodud 1976.	
aruandekohustus avalikkuse ees, kohustus avalikkuse ees aru anda, vastutus avalikkuse ees	public accountability	Riigi ressursse kasutanud isikute ja asutuste kohustus avalikkusele aru anda oma rahaliste, juhtimisalaste ja programmiliste ülesannete täitmise kohta.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", TIn 1999, lk 66)
arvamus riigieelarve täitmise aruande kohta	opinion on the report on implementation of the state budget	Riigikontrolli iga-aastane seisukoht riigieelarve täitmise aruande kohta, mis esitatakse osana ülevaatest riigi vara kasutamise ja säilimise kohta.	
arvamuse andmisest loobumine, hinnangu andmata jätmine	disclaimer of opinion	Järeldusotsus, mille audiitor annab siis, kui kontrolli piiratud ulatuse - limitation on scope, scope restriction -, tõendusmaterjalide puudumise või muude asjaolude tõttu pole võimalik esitada ei märkus(t)eta, märkus(t)ega ega eitavat arvamust.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", TIn 1999, lk 62); rahandusministri 15.06.2000 määrus nr 50 § 43 lg 7
ASOSAI (Aasia Kõrgeimate Kontrolliasutuste Organisatsioon)	ASOSAI (Asian Organisation of Supreme Audit Institutions)	Üks INTOSAI seitsmest piirkondlikust ühendusest, loodud 1978.	
assigneerima, eraldama;	appropriate; appropriation	Millekski summasid lubama, nt riigieelarves.	Eesti kirjakeele seletussõnaraamat, TIn 1988; Eesti Õigustõlke Keskuse terminibaas ESTERM
assigneering, eraldis		Millekski lubatud summa, nt eelarveaastaks ette nähtud assigneeringud - appropriations allocated for the financial year.	
audiitor	a(A)uditor	1. Auditi tegemiseks pädev isik. 2. Riigikontrolli auditiosakonna ametnik: a) üldnimi kõigi auditiosakondade kõigi ametnike kohta; b) üks ametinimetustest. 3. Audiitori kutse saanud ja audiitorite nimekirja kantud füüsiline isik; audiitorite nimekirja kantud audiitoräriühing.	"Kvaliteedijuhtimissüsteemid" EVS-EN ISO 9000:2001; audiitortevgevuse seaduse

		4. Auditit tegev asutus, nt Riigikontroll kui avaliku sektori välisaudiitor.	§ 2 lg 1
audiitorite kutsekomisjon	Professional Qualifications Committee of Auditors	Eestis: valitsuse poolt 3 aastaks moodustatav 9-liikmeline auditiastundjate komisjon, kuhu kuuluvad Riigikontrolli esindaja, Eesti Panga esindaja, 3 rahandusministri ja 4 audiitorkogu määratud esindajat. Komisjon eksamineerib audiitori kutse taotlejaid ja audiitorkogu juhatuse poolt täiendavaleksamile suunatud audiitoreid; võtab vastu audiitori ametivande ja väljastab talle kutsetunnistuse; kooskõlastab audiitorkogu juhatuse otsuse audiitori kutsetegevuse peatamise, taastamise või lõpetamise kohta.	audiitortegevuse seadus § 23 ja 24
audiitorkogu	Board of Auditors	Eesti audiitorite omavalitsuslikul põhimõttel tegutsev kutseühendus audiitorite kutsetegevuse korraldamiseks ja audiitorite õiguste kaitsmiseks. Kogu liikmeteks on kõik audiitorite nimekirja kantud füüsilisest isikust audiitorid.	audiitortegevuse seadus § 3
audit	audit	Ettevõtte või asutuse tegevuse mingi aspekti (juhtimise vastavus heale tavale, raamatupidamise õigsus, mõne projekti rakendamise tulemuslikkus jne) kontrollimine eesmärgiga anda sellele sõltumatu ja professionaalne hinnang ning hinnangust lähtudes teha olukorra parendamise soovitusi. Faktide (auditeeritava aruanne, tegevuse tulemused või nende saavutamise viisid) võrdlemine eelnevalt määratud kriteeriumidega eesmärgiga anda olukorrale erapooletu hinnang ja sellest tulenevad soovitusel. Audiitoril pole otsest sekkumise ega sunni kohaldamise õigust. Vt ka siseaudit, välisaudit.	
auditeerimisala	audit remit	Hõlmab auditeeritavaid üksusi (nt ministeeriumid, omavalitsused) ja valdkondi (nii auditispetsiifilisi, nt sisekontrollisüsteemid, infotehnoloogia, finantsarvestus; kui ka tulemusauditi puhul nn päriselu valdkondi, nt ettevõtlus). Vt ka auditeerimisvolitus.	
auditeerimiseeskiri	auditing rules	Auditeerimise ja kutse-eeskiri nõudeid sisaldav eeskiri, mis põhineb IFAC-i standarditel. Auditeerimiseeskirja töötab välja audiitorkogu juhatus ja see kinnitatakse rahandusministri määrusega.	audiitortegevuse seadus

			§ 2 lg 5
auditeerimisvolitus	audit mandate	Hõlmab nii auditeeritavaid üksusi (nt ministeeriumid, omavalitsused), valdkondi (nii auditispetsiifilisi, nt sisekontrollisüsteemid, infotehnoloogia, finantsarvestus; kui ka tulemusauditi puhul nn päriselu valdkondi, nt ettevõtetus) ja menetlustoimingud. Vt ka auditeerimisala.	
auditeeritav (üksus)	audited entity, auditee	Organisatsioon, kelle tegevust auditeeritakse.	"Juhised keskkonnaauditiks" EVS-EN ISO 14010:1998
auditeeritav/auditi valdkond	audit area	Auditiga vaadeldav ala, aines auditispetsiifilises mõttes (nt sisekontrollisüsteem, finantsarvestus) või tulemusauditi puhul n-ö päriselu, nt keskkonnakaitse probleematika. Vt ka auditi objekt.	
auditi ajakava	audit time schedule	Auditi teepaneku osa, mis kajastab auditi planeeritavat käiku nädalate kaupa.	
auditi eesmärk	audit objective	Täpne määratlus selle kohta, mida auditiga tahetakse saavutada.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", TIn 1999, lk 66)
auditi hindamine	audit evaluation, internal evaluation	Aruande avalikustamisele ja tagasisidele järgnev toiming, mille eesmärk on auditit igakülgset analüüsida: kindlaks määrata häid tulemusi andnud meetodid, et neid teiste auditite juures kasutada, avastada lähenemised, mis pole häid tulemusi andnud, ning anda hinnang auditirühma tööle. Osa auditi hindamisest on auditirühma enesehindamine - self-evaluation. Vt ka auditi kvaliteedi kontroll.	
auditi juht	team leader	Konkreetset auditit juhtiv audiitor (olenemata ametinimetusest).	
auditi jälg	audit trail	Läbiviidud toimingute jälgitavus: auditeeritava puhul võimalus jälgida tema tehinguid kogu süsteemis mõlemas suunas (ette- ja tahapool); auditeerija puhul võimalus jõuda tõendusmaterjali abil sarnaste järeldusteni ja vastupidi.	
auditi kvaliteedi kontroll	quality control	Kõik toimingud, mida tehakse enne lõpparuande avalikustamist, veendumaks, et aruanne on objektiivne, täpne ja vastab kavandatule. Vt ka auditi hindamine.	
auditi lähenemisviis	audit approach	Mitme laadi testide kombinatsioon, mida kasutatakse auditi eesmärgi saavutamiseks vajaliku tõendusmaterjali kogumisel.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", TIn 1999, lk 97)
auditi objekt	audit object	Auditi teema, kitsam mõiste kui auditeeritav valdkond, nt riigi tegevus jääkreostuse likvideerimisel.	

auditi raamistik	audit design, audit framework	Auditi üldine ülesehitus, mis hõlmab auditi ulatust, hüpoteese, hindamiskriteeriume ja andmete kogumise meetodeid.	"Tulemusauditi käsiraamat", TIn 2002, lk 62
auditi risk, kogurisk	audit risk	Risk, mis kujuneb loomupärase riski, sisekontrolli riski ja avastamisriski koosmõju tulemusel. Mida suurem loomupärane ja sisekontrolli risk, seda põhjalikumad peavad olema auditiprotseduurid, et kogurisk oleks madal. Vt ka valimirisk.	rahandusministri 15.06.2000 määrus nr 50 § 15 lg 4
auditi tõendusmaterjal	audit evidence	Auditiaruande aluseks olev fikseeritud teave, mis peab olema pädev - competent - ehk koguselt piisav ja kvaliteedilt erapooletu, asjakohane - relevant - ehk vastama auditi eesmärkidele ning põhjendatud, mõistlik - reasonable - ehk selle kogumise maksumus peab vastama tulemusele, mida audiitor püüab saavutada.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", TIn 1999, lk 67)
auditi ulatus	audit scope	Auditi piirid ehk määratlus selle kohta, millised on vaadeldavad küsimused, kui palju on auditeeritavaid, milline on auditeeritav periood jne.	
auditiettepanek	audit proposal	Riigikontrolli konkreetse auditi plaan, milles auditirühm kirjeldab põhjalikult auditi objektiga seonduvat, määratleb auditi läbiviimiseks vajalikud ressursid, auditi ajakava, oodatavad tulemused jm. Auditiettepaneku kinnitavad peakontrolör ja riigikontrolör. Finantsauditi puhul nimetatakse auditiettepanekut ka auditi strateegiliseks plaaniks, sest auditi läbiviimine on kindel, küsimus on ulatuses ja meetodis jms. Vt ka eelselgitus.	
auditijuht	Audit Manager	Üks Riigikontrolli ametinimetustest - tegevusriskide või finantsauditi osakonna ametnik, kes tavaliselt juhib auditi läbiviimist.	
auditiprogramm, temaatilised auditid	audit programme, thematic audits	Mitu (järjestikku läbi viidavat) sarnast tüüpi auditit, mille puhul on võimalik kasutada samu meetodeid ning mis võimaldavad auditioorganisatsioonil üldistada ja seeläbi mõjusamalt auditite tulemusi tutvustada, kui oleks võimalik n-ö üksiku auditi puhul. Riigikontrolli temaatiliste auditite hulka kuuluvad nt riiklike toetuste maksmise auditid.	"Tulemusauditi käsiraamat", TIn 2002, lk 54; "Kvaliteedijuhtimissüsteemid" EVS-EN ISO 9000:2001

auditipüramiid, ka auditiahel	audit pyramid, audit chain	Põhimõte, kus iga järgmise tasandi audiitor tugineb ressursside säästlikkuse ja võimalikult ulatusliku kontrolli huvides nii palju kui võimalik eelmise tasandi audiitori tööle. Eestis on auditiahela osad ehk püramiid üles ehitatud järgmiselt: ministeeriumi allasutuse siseauditiüksus, ministeeriumi siseauditiüksus, Rahandusministeeriumi finantskontrolli osakond (valitsussektori siseauditi juht) ja Riigikontroll (siseauditi tööle tuginev ja samas seda kontrolliv valitsusasutuste välisaudiitor).	
auditirühm	audit team	Grupp audiitoreid, kes teevad koos auditit ja kuhu kuulub tavaliselt 2-4 audiitorit, vahel ka ekspert.	
audititoimik	audit file	Toimik, millesse kogutakse kõik konkreetse auditi materjalid (dokumendid jm). Vt ka püsitoimik.	
avalik sektor	public sector	Sektor, mis lähtub üldisest huvist (organisatsioonid, mis on seotud riigivõimu teostamisega, omavalitsusüksused, avalik-õiguslikud juriidilised isikud jms).	
avalik-õiguslik juriidiline isik	legal person in public law	Juriidiline isik, mis on loodud seadusega avalikes huvides, nt Tartu Ülikool, Rahvusooper Estonia. Vt ka eraõiguslik juriidiline isik.	tsiviilseadustiku üldosa seadus § 6 lg 2
avastamisrisk, jäärisk, auditi käigus avastamata jäämise risk	detection risk, residual risk	Risk, et audiitor ei leia oma kontrolliprotseduuride puudulikkuse tõttu olulisi vigu. Erinevalt kahest ülejäänust auditi riski moodustavast riskist sõltub audiitorist ehk on teisisõnu risk, mis "jääb järele" pärast loomupärase ja sisekontrolli riski hindamist.	rahandusministri 15.06.2000 määrus nr 50 § 15 lg 3); Guardian Royal Exchange Group "Internal Audit Manual" 1997
avastavad meetmed	detective measures, detective controls	Normide ja tegelikkuse vaheliste hälvete avastamisele suunatud sisekontrollimeetmed.	"Siseauditi hea tava" p 1.3.1
bilansimaht, bilansi üldsumma	balance sheet total	Kogu vara ehk kohustused ja omakapital.	Eesti Õigustõlkekeskuse terminibaas ESTERM
bilansipäevajärgsed sündmused	subsequent events	Vt vahepealsed sündmused.	
bilanss	statement of financial position, balance sheet	Raamatupidamisaruanne, mis kajastab antud kuupäeva seisuga raamatupidamiskohustuslase vara, kohustusi ja omakapitali.	raamatupidamise seadus § 3 p 7
CAAT (arvutipõhine auditeerimistehnika)	CAAT (computer-assisted audit technique)	Arvutiprogrammide rakendamine auditis: andmete väljaotsimiseks ja sorteerimiseks, töötlemise õigsuse ja täpsuse kohta tõendusmaterjali kogumiseks.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", Tln 1999, lk 118)

CAROSAI (Kariibi Mere Piirkonna Kõrgeimate Kontrolliasutuste Organisatsioon)	CAROSAI (Caribbean Organization of Supreme Audit Institutions)	Üks INTOSAI seitsmest piirkondlikust ühendusest, loodud 1988.	
CIA (atesteeritud, tunnistusega siseaudiitor)	CIA (certified internal auditor)	IIA eksami sooritanud ja vastava tunnistuse saanud siseaudiitor.	
CISA (atesteeritud, tunnistusega IT-audiitor)	CISA (certified information systems auditor)	Audiitor, kes on saanud ISACA litsentsi.	
COBIT ("Info- ja sidustehnoloogia haldamine, juhtimine ja audit")	COBIT (Control Objectives for Information and Related Technology)	Rahvusvaheliste standardite kogu, mis reguleerib IT juhtimist ja auditeerimist.	
COSO (Treadway Komisjoni Sponsororganisatsioonide Komitee)	COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission)	USA-s 1985. aastal loodud vabatahtlik erasektori organisatsioon, mis tegeleb finantsaruandluse kvaliteedi tõstmisega ärireeetika, sisekontrolli ja juhtimise arendamise kaudu. COSO on uurinud finantsaruandluses esinevate pettuste põhjusi ning andnud avaliku sektori ettevõtetele ja nende sõltumatutele audiitoritele asjakohaseid soovitusi.	www.coso.org
COSO Sisekontrolli Integreeritud Raamistik	COSO Internal Control - Integrated Framework	COSO välja töötatud kontseptsioon, mille eesmärgiks on täiustada finantsaruandlust ja suurendada finantsaruannetega seonduvate pettuste ennetamise ja õigeaegse avastamise tõenäosust.	www.coso.org
DAS (arvamus raamatupidamisaruannete usaldatavuse ning nende aluseks olevate tehingute seaduslikkuse kohta igal eelarveaastal)	DAS (pr k declaration d'assurance, ingl k statement of assurance)	Euroopa Kontrollikoja poolt vastavalt Euroopa Liidu lepingu artiklile 248 iga eelarveaasta kohta koostatav aruanne, milles antakse hinnang Euroopa Komisjoni esitatud finantsaruannete õigsusele ja aruannete aluseks olevate tehingute õiguspärasusele.	
detailne auditiplaan	detailed audit plan	Auditirühma juhi koostatud kava, mis sisaldab võrreldes auditiitepanekuga üksikasjalikumalt kontrolliprotseduure, mida audiitorid peavad läbi viima.	
dokumendianalüüs, toimikute (dokumentide) uurimine	file examination, file review	Dokumentide süstemaatiline läbivaatus tõendite kogumise eesmärgil, üks kasutatavamaid auditimeetodeid.	INTOSAI standardid (Auditi põhialused", TIn 1999, lk 184)
ebakindel asjaolu	uncertainty	Asjaolu, mis sõltub tulevikusündmustest, mis ei ole ettevõtte/asutuse kontrolli all, kuid võib mõjutada finantsaruandeid.	IFAC-i standardid eesti keeles 2003

ECA (Euroopa Kontrollikoda)	ECA (The European Court of Auditors)	Üks viiest EL-i institutsioonist, Euroopa Komisjoni välisaudiitor, mis asutati 1977. aastal ja kuhu kuuluvad esindajad igast liikmesriigist. Nende ülesanne on jälgida, kas EL-i eelarvetulud on laekunud ja kulutused tehtud seaduslikul ja reeglipärasel moel. Auditeerimise tulemused esitatakse aastaaruannetes, mis koostatakse iga rahandusaasta lõpus, aga ka eriaruannetes.	
eelaruanne	report of observations, report of findings	Riigikontrolli kontrolliaruande aluseks olev aruanne, mis esitatakse auditeeritavatele eesmärgiga kontrollida tähelepanekute õigsust. Riigikontrollis koostatakse eelaruanne finants- ja tulemusauditi puhul.	
eelarvelaen	budgetary loan	Riigieelarve tulude ja kulude tasakaalustamiseks võetav pikaajaline laen, mille piirsumma määratakse iga-aastase riigieelarvega. Vt ka kassalaen.	riigieelarve seadus § 38 ja § 39 lg 2
eeldatav viga	expected error	Viga, mille esinemist andmekogumis audiitor eeldab.	IFAC-i standardid eesti keeles 2003
eeldus	prerequisite	Positiivne hüpotees auditeeritava üksuse tegevuse kohta, millest lähtuvad hindamiskriteeriumid.	
eelläbirääkimised, eelvestlus, sissejuhatav vestlus, stardinõupidamine	introductory meeting	Enne auditi algust auditirühma ja auditeeritava üksuse töötajate vahel peetav vestlus, mille käigus auditirühm tutvustab auditit ja mille eesmärgiks on tagada head koostöösuhted; ka enne muude projektide alustamist osapoolte vahel peetav vestlus.	
eelmine audiitor	predecessor auditor	Erasektoris kasutatav termin: audiitor, kes auditeeris ettevõtet eelmisel aastal, ent käesoleval enam mitte. Vt ka uus audiitor, jätkav audiitor.	IFAC-i 1998. aasta auditistandardid, sõnastik
eelselgitus	pre-study	Info kogumine konkreetse auditi objekti kohta, et süvendada audiitori(te) informeeritust vastaval alal, määrata kindlaks võimalikud probleemid, langetada otsus auditi alustamise või mittealustamise kohta ning esimesel juhul kavandada audit. Eelselgituse tulemusel esitab auditirühm või audiitor auditi ettepaneku või eelselgituse aruande (viimases põhjendades, miks ei tuleks auditit teha).	
eitav järeldusotsus, negatiivne järeldusotsus	adverse opinion	Järeldusotsus, mille audiitor annab siis, kui raamatupidamisaruannetes leidub sedavõrd olulisi puudusi, et need ei kajasta auditeeritava finantsseisundit adekvaatselt.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", TIn 1999, lk 62); rahandusministri 15.06.2000 määrus nr 50 § 43 lg 6
eksimus	error	Ette kavatsemata tehtud viga finantsaruannetes. Vt ka pettus, väärkajastamine. Ka muu kogemata tehtud viga.	IFAC-i 1998. aasta auditistandardid, sõnastik

enne - pärast-uuring	before - after study	Mingi olukorra muutmiseks läbi viidud programmi eelse olukorra võrdlemine sellega, mis on pärast programmi lõpetamist.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", Tln 1999, lk 185)
ennetavad meetmed	preventive/ex-ante measures/controls	Vigade ja pettuste ennetamisele suunatud sisekontrollimeetmed, nt funktsioonide lahusus.	"Siseauditi hea tava" p 1.3.1
eraõiguslik juriidiline isik	legal person in private law	Juriidiline isik, mis on loodud erahuvides, nt Hansapank. Vt ka avalik-õiguslik juriidiline isik.	tsiviilseadustiku üldosa seadus § 6 lg 1
eriaudit, eriotstarbeline audit	special purpose audit	Asutuse või ettevõtte mingi finantsaspekti või finantsaruannete osa auditeerimine erinevalt tavapärasest finantsaruannete tervikuna auditeerimisest. Vt ka kõrvalaudiitor.	
ESAÜ (Eesti Siseaudiitorite Ühing)	IIA-EST (Institute of Internal Auditors - Estonia)	2000. aastal loodud Eesti siseaudiitoreid koondav ühendus, mis on IIA liikmesorganisatsioon.	
ettepanekud, soovitused	proposals, recommendations	Tegevuskäik, mida audiitor tähelepanekuid ja järeldusi silmas pidades auditeeritavale üksusele soovitab.	
Euroopa Liidu omavahendid	own resources of the EU	Euroopa Liidu liikmesriikide poolt liidu ühisesse eelarvesse antavad vahendid: traditsioonilised omavahendid (tolli- ja põllumajandusmaksud) - traditional own resources, osa käibemaksust ja riigi kogutoodangu väärtusest.	SIGMA kogumik nr 20. Lisa 3: terminid
EUROSAI (Euroopa Kõrgeimate Kontrolliasutuste Organisatsioon)	EUROSAI (European Organisation of Supreme Audit Institutions)	1990. aastal asutava kongressiga loodud INTOSAI regionaalne kõrgeimate kontrolliasutuste ühendus.	
finantsaruanded	financial statements	Ülemmõistena kasutusel bilansi, tulemiarunde jm finantsinfot sisaldavate aruannete kohta.	IFAC-i 1998. aasta auditistandardid, sõnastik
finantsaruannete õigsuse kinnitamine	financial statement assertions	Juhtkonna kinnitus, et finantsaruanne vastab teatud kriteeriumidele, nt täielikkus (st pole kajastamata varasid, kohustusi jm), andmete õige esitusviis, nõuetekohane avalikustamine jne.	IFAC-i 1998. aasta auditistandardid, sõnastik
finantsaudit, seaduslikkuse audit, reeglipärasusaudit	financial/legality/regularity audit	Audit, mille käigus analüüsitakse finantshalduse ning raamatupidamisaruannete õigsust ja õigusaktidele vastavust. Vt ka vastavuse audit.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", Tln 1999, lk 14)

FKO (Rahandusministeeriumi finantskontrolli osakond)	Financial Control Department in the Ministry of Finance	Eesti Vabariigi valitsussektori kui terviku siseaudiitor, kelle põhiülesandeks on riigieelarve ning muude riiklike ja välisabi vahendite kasutamise seaduslikkuse ja sihipärasuse kontroll ning valitsusasutuste ja valitsusasutuste hallatavate riigiasutuste sisekontrollisüsteemi rakendamise ja siseauditi korralduse koordineerimine ja analüüs ning ettepanekute tegemine nende tõhustamiseks.	Apo Oja "Kuidas valitsussektori siseaudit kaitseb maksumaksja raha" (Maksumaksja nr 2/2002)
fookusgrupp	focus group	Valitud isikute grupp, kellega arutatakse mõnd auditi teema aspekti, et koguda selle kohta kvalitatiivset teavet (väärtushinnanguid, arvamusi).	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", TIn 1999, lk 185)
GAAP (hea raamatupidamistava)	GAAP (Generally Accepted Accounting Principles)	1. Laiem tähendus: üldtunnustatud arvestuse ja aruandluse printsiibid; 2. Eesti kontekstis rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele tuginev raamatupidamistava, mille põhinõuded on kehtestatud raamatupidamise seadusega, Vabariigi Valitsuse ja rahandusministri määrustega ning mida täiendavad Eesti Vabariigi Raamatupidamise Toimkonna soovitusel.	raamatupidamise seadus § 3 p 12
GAAS (üldtunnustatud auditistandardid)	GAAS (Generally Accepted Auditing Standards)	Üldised juhised, mis aitavad audiitoril otsustada, kuidas ja milliseid auditiprotseduure rakendada, ning on auditi tulemuste kvaliteedi hindamise mõõdupuu.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", TIn 1999, lk 67)
hankima	procure	(Endale) soetama, muretsema, varuma. Vt ka tarnima.	Eesti kirjakeele seletussõnaraamat, TIn 1991; Eesti Õigustõlke Keskuse terminibaas ESTERM
hindamiskriteeriumid	assessment criteria	Normeerivad standardid, mille alusel auditi tõendusmaterjali hinnatakse, lähtuvad eeldustest. Nii eeldused kui ka hindamiskriteeriumid varieeruvad vastavalt auditi objektile ning nende lähtealuseks on autoriteetsed allikad: õigusaktid, tegevusala standardid, aktsepteeritud juhtimisteooria ja -praktika jne.	
hüpotees	hypothesis	Auditeeritava kohta esitatav väide, mille tõesust või väärust kontrollitakse. Vt ka eeldus.	"Tulemusauditi käsiraamat", TIn 2002, lk 62
IAS (rahvusvahelised raamatupidamisstandardid)	IAS (International Accounting Standards)	IASC poolt välja töötatud arvestuse ja aruandluse standardid, mis on ka Eesti hea raamatupidamistava aluseks.	

IASB (IIA Standardite Nõukogu)	IASB (The Internal Auditing Standards Board)	IIA organ, kelle ülesandeks on siseauditistandardeid ajakohastada.	Pille Pentjärv "Siseaudit - kontseptsioonid ja standardid" (Eesti Majanduse Teataja nr 11/2001)
IASC (Rahvusvaheline Raamatupidamisstandardite Komitee)	IASC (International Accounting Standards Committee)	1973. aastal USA ja Suurbritannia algatusel asutatud eri maade raamatupidamisorganisatsioonide ühendus (mille liikmed on kõik ühtlasi IFAC-i liikmed), mis on seadnud endale eesmärgiks ülemaailmselt tunnustatavate raamatupidamisaruannete koostamise põhimõtete formuleerimise ning avaldamise, samuti selle, et nendest kinnipidamisega saavutataks aruannete võrreldavus.	V. Järve, T. Haldma "Rahvusvahelised arvestusstandardid ja finantsarvestuse ühtlustamine" (Eesti Majanduse Teataja nr 4/2001)
IDI (INTOSAI Arenguinitsiatiiv)	IDI (INTOSAI Development Initiative)	INTOSAI struktuuriüksus, mis tegeleb koolituste korraldamisega regioonides. Moodustati 1986. aastal, sekretariaat töötab Norra Riigikontrolli juures.	
IFAC (Rahvusvaheline Raamatupidajate (Audiitorite) Föderatsioon)	IFAC (International Federation of Accountants)	1973. aastal asutatud organisatsioon, mis tegeleb raamatupidamisarvestuse ja auditeerimise probleemidega. Vt ka IASC.	V. Järve, T. Haldma "Rahvusvahelised arvestusstandardid ja finantsarvestuse ühtlustamine" (Eesti Majanduse Teataja nr 4/2001); "IFAC Handbook. Technical Pronouncements", New York 1998, lk 1; IFAC-i standardid eesti keeles 2003
IFAC-i Avaliku Sektori Komitee	IFAC Public Sector Committee	IFAC-i organ, mis annab välja juhendeid eelarveliste riigi- ja omavalitsusasutuste raamatupidamisarvestuseks, -aruandluseks ja auditeerimiseks.	
IIA (Siseaudiitorite Instituut)	IIA (Institute of Internal Auditors)	1941. aastal loodud USA siseaudiitorite organisatsioon, millest on nüüdseks saanud rahvusvaheline siseaudiitorite ühendus.	P. Pentjärv "Siseaudit - kontseptsioonid ja standardid" (Eesti Majanduse Teataja nr 11/2001)
inspektsioon	inspectorate	Ministeeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus, mille põhiülesanne on teostada riiklikku järelevalvet, nt Energiaturu Inspektsioon. Inspektsioonil võivad olla kohalikud asutused, nt Tervisekaitse Inspektsioon ja selle kohalikud asutused.	Vabariigi Valitsuse seadus § 71 ja 72
intervjuerimine	interviewing	Auditimeetod, mille eesmärgiks on hoida kokku auditi läbiviimiseks kuluvat aega ja saada vahetut infot. Intervjuutüübid: otseintervjuu (kohapeal tehtav intervjuu) - direct interview, in-person interview;	"Siseauditi hea tava" p 5.3; INTOSAI auditistandardid ("Auditi põhialused", Tln 1999, lk 185);

		<p>telefoniintervjuu - telephone interview; struktureerimata intervjuu (enamasti eelselgituse alguses tehtav intervjuu, mille küsimused on üldised ning hõlmavad kogu auditi teemat, sarnane aruteluga) - unstructured interview; struktureeritud intervjuu (enamasti auditi lõpus tehtav intervjuu, mille küsimused on väga konkreetsed ning mille eesmärk on juba kogutud andmeid täpsustada või täiendada) - structured interview.</p>	"Tulemusauditi käsiraamat", Tln 2002, lk 107
INTOSAI (Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon)	INTOSAI (International Organisation of Supreme Audit Institutions)	1953. aastal asutatud enamiku ÜRO liikmesriikide kõrgeimate kontrolliasutuste rahvusvaheline sõltumatu ühendus (183 liiget), mille eesmärk on edendada ideede ja kogemuste vahetust kõrgeimate kontrolliasutuste vahel. Organisatsiooni peasekretariaat (INTOSAI General Secretariat) asub Viinis, peasekretär on Austria Kontrollikoja esimees. INTOSAI viis töökeelt on araabia, hispaania, inglise, prantsuse ja saksa keel.	
INTOSAI Auditistandardite Komitee	INTOSAI Auditing Standards Committee	INTOSAI kongressi moodustatud tööorgan auditistandardite koostamiseks ja hilisemaks täiendamiseks.	
INTOSAI komiteed ja töörühmad	Committees and working groups of INTOSAI	Auditistandardite Komisjon (Auditing Standards Committee), Sisekontrolli Standardite Komisjon (Internal Control Standards Committee), Raamatupidamisstandardite Komisjon (Accounting Standards Committee), Riigivõla Komisjon (Public Dept Committee), Elektroonilise Andmetöötuse Auditi Komisjon (Committee on EDP Audit), Privatiseerimise Töörühm (Working Group on Privatisation), Programmihindamise Töörühm (Working Group on Programme Evaluation), Keskkonnaauditi Töörühm (Working Group on Environmental Auditing), Rahvusvaheliste Institutsioonide Auditi Töörühm (Working Group on the Audit of International Institutions). Kongress võib moodustada töö- või uurimisrühmi ka üksikküsimustega tegelemiseks, millel pole alalist staatust.	
INTOSAI Kongress	INCOSAI (International Congress of Supreme Audit Institutions)	INTOSAI kõrgeim organ, mis koguneb kolme aasta tagant. Kongress valib 16-liikmelise juhatuse (Governing Board), mis koguneb kord aastas. Juhatuse esimeheks on viimase kongressi korraldanud riigi kõrgeima kontrolliasutuse juht.	

IPSAS (rahvusvahelised avaliku sektori raamatupidamisstandardid)	IPSAS (International Public Sector Accounting Standards)	IFAC-i Avaliku Sektori Komitee poolt välja antavad soovitud eelarveliste riigi- ja omavalitsusasutuste raamatupidamisarvestuseks ja -aruandluseks.	
ISACA (IT-auditiitorite ühing)	ISACA (Information Systems Audit and Control Association)	1969. aastal asutatud organisatsioon, mis annab välja COBIT-it ja CISA litsentse.	
juhtivaudiitor	auditor in charge	Kliendilepingu sõlmimisel audiitorühingus tegutsevate füüsilisest isikust audiitorite hulgast määratav audiitor.	audiitoritegevuse seaduse § 33 lg 1
juhtumiuuring	case study	Konkreetsete projektide jms süvauuring eesmärgiga teha järeldusi teiste samalaadsete kohta või tutvustada lähemalt õpetlikke näiteid.	Suurbritannia NAO "Value for Money Training Programme" materjalid 2001
juhuslik viga	random error	Viga, mis võib esineda mis tahes valimisse kaasamata tehingus (nt sisestamisel tehtud viga). Kõik juhuslikud vead tuleb nende kogumõju arvestamiseks laiendada kõikidele kannetele. Vt ka süsteemne viga.	Rahandusministeeriumi seletav sõnastik siseaudiitoritele (www.fin.ee)
järeldus; ettepanekute täitmise jälgimine	follow-up	Audit, mille käigus hinnatakse, mil määral ja kuidas on auditeeritav arvesse võtnud eelmise samateemalise auditi tulemusel tehtud ettepanekuid. Vt ka ex-post audit.	
järeldused, hinnangud	conclusions, assessments	Audiitori poolt tähelepanekute põhjal tehtud otsustused: kas hüpoteesid leidsid kinnitust, millise vastuse said auditiküsimused (nt kas riskid, mida uuriti, olid realiseerunud) ning sellest tulenevad üldistused ja kommentaarid. Vt ka ettepanekud.	
järeldusotsus, arvamus, hinnang	opinion	Audiitori kirjalikud järeldused auditeeritava üksuse finantsaruannete kohta. Liigitub: märkus(t)eta arvamus, märkus(t)ega arvamus, eitav arvamus ja arvamuse andmisest loobumine. Vt ka tähelepanekutega järeldusotsus, Riigikontroll esitab arvamuse finantsauditi tulemusi tutvustava kontrolliaruande osana.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", Tln 1999, lk 66)
järelevalve	supervision	1. Pidev kontroll. 2. Oluline auditeerimisnõue, mis hõlmab eeskirjadekohast juhtimist, juhendamist ja kontrolli kõikides auditi faasides, et tagada asjakohane ja tõhus tegevuste, protseduuride ja testide seos eesmärkidega, mida tahetakse saavutada. Vt ka riiklik järelevalve, teenistuslik järelevalve.	"Mitmekeelne õigussõnaraamat", Tln 1998; INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", Tln 1999, lk 231)

järjekorrateooria	queuing theory	Teooria, mida kasutatakse asjakohaste järjekorrasüsteemide modelleerimiseks, nt kui palju mingit teenust pakkuvaid lette on vaja lennujaamas.	Suurbritannia NAO "Value for Money Training Programme" materjalid 2001
jätkav audiitor	continuing auditor	Erasektoris kasutatav termin: audiitor, kes auditeeris ettevõtet eelmisel ning auditeerib ka käesoleval aastal. Vt ka uus audiitor, eelmine audiitor.	IFAC-i 1998. aasta auditistandardid, sõnastik
kaardistamine	mapping, flowcharting	Auditimeetod, mida kasutatakse olukorra või protsessi piltlikuks ja ülevaatlikuks kujutamiseks, nt mingi toetuseliigi maksmise riskide kaardistamine tegevusriskide auditit planeerides.	
kahe muutuja analüüs	bi-variate analysis	Analüüs, millega uuritakse sõltumatu muutuja - independent variable - mõju sõltuvale - dependent variable, nt hariduse (sõltumatu muutuja) mõju töövõimele (sõltuv muutuja). Vt ka mitme muutuja analüüs.	Suurbritannia NAO "Value for Money Training Programme" materjalid 2001
kassalaen	cash loan	Riigieelarve kulude finantseerimiseks kuni sama eelarveaasta lõpuni võetav laen, mida võetakse rahandusministri otsusega. Vt ka eelarvelaen.	riigieelarve seadus § 40 lg 1
kassapõhine arvestusprintsip	cash based accounting	Põhimõte, mille kohaselt majandustehing kajastatakse siis, kui raha on tegelikult laekunud või tegelikult tasutud. Vt ka modifitseeritud kassapõhine arvestusprintsip, tekkepõhine arvestusprintsip.	raamatupidamise seadus § 5 p 5
kihtvalim	stratified sample	Valim, mille puhul populatsioon jagatakse esmalt kihtideks (stratifitseeritakse) mingi sarnase tunnuse alusel ning seejärel võetakse igast kihist valim juhuslikul alusel.	GAO/PCIE Financial Audit Manual 2001, sõnastik; IFAC-i 1998. aasta auditistandardid, sõnastik
kindlustase, kindluse määr	audit assurance, level of assurance	Finantsauditi puhul arvutatav näitaja, mis peab tagama auditiprotseduuride piisavuse, et anda auditiaruandes pädev hinnang. Kindlustase peab hea tava järgi usaldusväärseks hinnanguks olema vähemalt 95%. Nt saab audiitor 70% ulatuses toetuda sisekontrollile, 25% kindlusest tuleb auditiprotseduuridest.	
klient	audit client	1. Auditi tellinud organisatsioon; auditeeritav või muu organisatsioon, millel on õigusakti või lepingu põhinev õigus audit tellida. 2. Riigikontrolli klient on organisatsioon, kellele on suunatud audititulemuste aruanne (eelkõige Riigikogu).	"Juhised keskkonnaauditiks" EVS-EN ISO 14010:1998

kohaliku omavalitsuse organid	local government bodies	Valla või linna volikogu ja valitsus.	kohaliku omavalitsuse korralduse seadus § 4
kohaliku omavalitsuse üksus	local government (unit)	Kohalikku omavalitsust teostav üksus - vald või linn.	"Õigusleksikon", Tln 2000
kohustused, passiva	liabilities	Raamatupidamiskohustuslase võlg, mis nõuab tulevikus varast loobumist.	raamatupidamise seadus § 3 p 2
kohustuste lahusus	separation of duties	Sisekontrolli meede, mille rakendamisel võtmeülesanded ja vastutus volitamise, tehingute tegemise, töötlemise, registreerimise ja järelevalve osas jaotatakse eri isikute vahel eesmärgiga vähendada tahtlike manipuleerimiste ja vigade riski.	"Siseauditi hea tava" p 1.4.3
kõikehõlmav audit	comprehensive audit	Nn segasüsteem, audit, mis hõlmab mitme auditiliigi (nt nii finants- kui ka tulemusauditi) elemente. Vt ka ühisaudit.	"Tulemusauditi käsiraamat", Tln 2002, lk 22
kontrolliaruande eelnõu	draft report	Auditeeritavatele läbivaatamiseks esitatav aruanne, mis sisaldab nii tähelepanekuid, järeldusi kui ka ettepanekuid. Vt ka eelaruanne ja kontrolliaruanne.	
kontrolliaruanne	audit report	Riigikontrolli tehtud auditi tulemusena valminud aruanne, mis koostatakse eelaruande ja kontrolliaruande eelnõu või ainult viimase põhjal ning mis sisaldab peale Riigikontrolli tähelepanekute, järelduste ja ettepanekute ka auditeeritava vastust Riigikontrolli seisukohtadele ning tegevuskava ettepanekute rakendamise kohta.	
kõrgeim kontrolliasutus	SAI (Supreme Audit Institution)	Riigi institutsioon, mis sõltumata oma nimetusest, moodustamisest ja ülesehitusest täidab seaduse alusel avaliku sektori sõltumatu välisaudiitori funktsiooni. Eestis on selleks Riigikontroll.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", Tln 1999, lk 67)
kõrvalaudiitor	other auditor	Mingit finantsaruannete osa või finantsaspekti põhjalikult uuriv audiitor. Vt ka põhiaudiitor.	IFAC-i 1998. aasta auditistandardid, sõnastik
kõrvaltulemus	external effect	Tulemus (mõju), mis pole eesmärkidega seotud.	"Tulemusauditi käsiraamat", Tln 2002, lk 34
kulude-tulude analüüs	cost-benefit analysis	Uuring kulude ja tulude seoste kohta, mille eesmärgiks on otsustada, kas üksusest või programmist saadav tulu ületab selle kulusid. Vt ka kuluefektiivsuse analüüs.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", Tln 1999, lk 160)
kuluefektiivsuse analüüs	cost effectiveness analysis	Uuring kulude ja tulemuste seose kohta; seost väljendatakse kulutustega tulemuse ühiku kohta. Eesmärgiks on leida odavam võimalus püstitatud eesmärgi saavutamiseks või saavutada maksimumväärtus etteantud kulutustega. Vt ka kulude-tulude analüüs.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", Tln 1999, lk 188)

kulupõhine eelarvestamine	cost-based budgeting, line-item budgeting	Eelarve koostamine kulunormi põhimõttel, st vastavalt riigi tulude laekumisele määratakse eelarvemahu muutumise protsent, mis korrutatakse läbi eelmise eelarveaasta kuluartikliga. Kulupõhise eelarve puhul keskendutakse projektide järjepidevusele, mitte tulemustele. Vt ka nullbaasiline eelarvestamine, tulemuspõhine eelarvestamine, tekkepõhine eelarvestamine.	
kuritarvitus	abuse	Enamasti tegevusriskide auditi termin: toimingud ja otsused, mis on vastuolus seadusega (nt riiklike toetuste maksmise puhul raha ebaseaduslik ülekandmine või üle kandmata jätmine). Vt ka väärkasutus.	
kvaasiekspriiment	quasi experiment	Mõju uurimise viis, mille puhul katse- ja kontrollgruppi ei moodustata juhusliku valiku alusel. Vt ka tõeline eksperiment.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", TIn 1999, lk 186)
küsitlus, küsimustike kasutamine	survey, use of questionnaires	Auditimeetod, mida kasutatakse juhul, kui paljudele inimestele on vaja esitada ühesuguseid küsimusi.	Suurbritannia NAO "Value for Money Training Programme" materjalid 2001; "Tulemusauditi käsiraamat", TIn 2002, lk 107
Lima deklaratsioon	Lima declaration	INTOSAI IX kongressil 1977. aastal Limas vastu võetud dokument, mis sisaldab avaliku sektori auditeerimise põhimõtteid.	
lineaarne programmeerimine	linear programming	Matemaatilise või graafilise mudeli loomine eesmärgiga leida optimaalseim vajalike ressursside hulk, nt efektiivseim suhe personali hulga ja töökoormuse vahel.	Suurbritannia NAO "Value for Money Training Programme" materjalid 2001
loomupärane risk, valdkonna olemuslik risk	inherent risk	Risk, mis sõltub auditeeritava valdkonna või organisatsiooni olemusest ja tegevuskeskkonnast. Selle riski suurus näitab, kui tõenäoline vea esinemine antud valdkonna või organisatsiooni puhul üldse on. Vt ka auditi risk.	rahandusministri 15.06.2000 määrus nr 50 § 15 lg 1); INTOSAI auditistandardid ("Auditi põhialused", TIn 1999, lk 91)
lõppaudit	period end audit, year end audit, final audit	Finantsaudit, mille tulemusena antakse järeldusotsus auditeeritava üksuse kogu aasta finantstegevuse kohta, toetudes muu hulgas vaheauditi tulemustele.	
maavalitsus	county government	Maavanemat teenindav ning maavanema juhtimisel töötav valitsusasutus.	Vabariigi Valitsuse seadus

			§ 88
majandusaasta aruanne	annual report	Koosneb raamatupidamise aastaaruandest, tegevusaruandest, audiitori järeldusotsusest ja erasektoris veel majandusaasta kasumijaotuse aruandest.	
menetlusteade	notice of proceedings	Riigikontrolli seadusega sätestatud auditeeritavale esitatav dokument, mis sisaldab menetlustoiminguid tegevate ametnike ja kaasatud asjatundjate nimesid, sooritatavoid toiminguid ja nende tegemise aega.	
menetlustoiming	procedural act	Riigikontrolli seadusega sätestatud audiitori poolt läbi viidav kontrolliprotseduur: teabe nõudmine, seletuse võtmine või vaatlus.	
ministeerium	ministry; department USA-s	Valitsusasutus, mis täidab seadusest tulenevaid ja Vabariigi Valitsuse poolt seaduse alusel antud ülesandeid. Ministeerium on tema valitsemisalas olevate ametite ja inspeksioonide ning muude riigiasutuste kõrgemalseisev organ.	Vabariigi Valitsuse seadus § 46
ministeeriumi valitsemisala	area of government of ministry	Valdkonnad, millega tegelemine kuulub vastava ministeeriumi ülesannete hulka.	Vabariigi Valitsuse seadus § 45 jj
mitme kriteeriumi analüüs	multi-criteria analysis	Analüüsimeetod, mis sisaldab juhiseid, kuidas arvestada vastuolulisi otsuse tegemise kriteeriume.	Suurbritannia NAO "Value for Money Training Programme" materjalid 2001
mitme muutuja analüüs	multi-variate analysis	Analüüs, millega uuritakse mitme sõltumatu muutuja - independent variable - mõju sõltuvale - dependent variable, nt hariduse, töötatud aja, intelligentsuse ja kaastöötajate töövõime mõju inimese töövõimele. Vt ka kahe muutuja analüüs.	Suurbritannia NAO "Value for Money Training Programme" materjalid 2001
mittetulundusühing	non-profit association	Isikute vabatahtlik ühendus, mille eesmärgiks või põhitegevuseks ei või olla majandustegevuse kaudu tulu saamine.	mittetulundusühingute seadus § 1 lg 1
modifitseeritud järeldusotsus	modified auditor's report	Järeldusotsus, mis on märkus(t)ega, eitav, milles on rõhutatud teatud asjaolusid või arvamuse avaldamisest loobutud. Teisisõnu iga "mittepuhas" järeldusotsus.	IFAC-i standardid eesti keeles 2003

modifitseeritud kassapõhine arvestusprintsip	modified cash based accounting	Laiendatud kassapõhise arvestuse meetod, mille puhul arvatakse aruandeperioodi sisse rahalaekumised ja väljamaksed, mis kuuluvad selle perioodi juurde, kuid leiavad aset teatava ajavahemiku vältel pärast aruandeperioodi lõppu. Nt aasta 31. detsembriks koostatavad finantsaruanded näitavad lisaks 15-päevase perioodi vältel (kuni 15. jaanuarini) saadavat ja väljamakstavat raha. Vt ka kassapõhine arvestusprintsip, tekkepõhine arvestusprintsip.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", TIn 1999, lk 220)
mõju, tagajärg, (lõpp)tulemus	outcome, effect	Tulemus, mida organisatsioon võrreldes oma eesmärkidega saavutab. Vt ka väljund.	HM Treasury, NAO, Cabinet Office "Choosing the Right Fabric", London 2001, lk 29; "Tulemusauditi käsiraamat", TIn 2002, lk 39
mõjus	effectiveness	Tegevuse tegelik mõju võrrelduna kavatsatud mõjuga. Mõjususe hindamine - evaluation of effectiveness, performance gap measurement.	Riigikontrolli seadus § 6 lg 3 p 3
must kast	black box	Kõik (nt ühes organisatsioonis toimuvad) protsessid, mille tulemusena kujuneb sisendist väljund.	"Tulemusauditi käsiraamat", TIn 2002, lk 26
märkus(t)ega järeldusotsus	qualified opinion	Järeldusotsus, mille audiitor annab siis, kui finantsaruannetes on kas või mõni punkt, millega ta ei ole nõus või mille suhtes ta on ebakindel, kuid samas pole see nii oluline, et anda eitav arvamus või arvamuse andmisest loobuda.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", TIn 1999, lk 62); rahandusministri 15.06.2000 määrus nr 50 § 43 lg 5
märkus(t)eta järeldusotsus	unqualified opinion	Järeldusotsus, mille audiitor annab siis, kui: - finantsaruanded on koostatud üldtunnustatud raamatupidamise põhireegleid järjepidevalt kasutades; - aruanded on kooskõlas seaduste ja asjakohaste määrustega; - ülevaade olukorrast, mille annavad finantsaruanded, on kooskõlas audiitori teadmistega auditeeritava üksuse kohta; - kõik finantsaruannete kohta käivad olulised asjaolud on piisavalt avalikustatud.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", TIn 1999, lk 61)
märkused	qualifications	Finantsauditi mõiste: negatiivsed tähelepanekud, mille puhul antakse märkustega arvamus.	
nooremaudiitor	Junior Auditor	Üks Riigikontrolli ametinimetustest.	

nullpõhine eelarvestamine	zero-based budgeting	Eelarve koostamise meetod, mille puhul ressursside jaotamine põhineb programmide perioodilisel läbivaatusel ning nende jätkamise või lõpetamise õigustamisel eelarvetaotluses, st kogu planeerimine algab igal eelarveperioodil n-ö nullist, minevikus tehtud kulutustega ei arvestata. Vt ka kulupõhine eelarvestamine, tulemuspõhine eelarvestamine, tekkepõhine eelarvestamine.	
õige ja usaldusväärne väärtus, õigesti ja usaldusväärselt kajastama	true and fair value, to report truly and fairly	Õige: finantsaruande näitaja on vormiliselt korrektne (nt aruande summa vastab algdokumendi summale); usaldusväärne: näitaja on sisuliselt loogiline (nt tehinguväärtus vastab turusituatsioonile; näitaja on aruandes õiges kohas kajastatud).	
OLACEFS (Ladina-Ameerika ja Kariibi Mere Piirkonna Kõrgeimate Kontrolliasutuste Organisatsioon)	OLACEFS (Organisation of Latin American and Caribbean State Audit Institutions)	Üks INTOSAI seitsmest piirkondlikust ühendusest, loodud 1965.	
oluline ebajärjekindlus, vastuolulisus	material inconsistency	Finantsauditi mõiste: oluline ebajärjekindlus eksisteerib siis, kui finantsaruannetes sisalduv info on vastuolus muudest allikatest pärineva infoga. See võib mõjutada audiitori finantsaruannete kohta antavat arvamust.	IFAC-i 1998. aasta auditistandardid, sõnastik
oluline/tähtis	material/significant	Asjaolu, mille teadmine tõenäoliselt mõjutab auditiaruande kasutajat. Asjaolu võib olla oluline väärtuse tõttu (tegu on suure rahasummaga), olemuse tõttu (nt õigusakt nõuab asjaolu avalikustamist, olenemata summa suuruselt) ja konteksti tõttu (nt eelmistel aastatel saavutatud taseme taustal).	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", TIn 1999, lk 229)
asjaolu	matter		
olulisuse	materiality	Finantsauditis arvatav näitaja, mis määratleb maksimaalse lubatava vea, s.o vea, mis ei moonuta oluliselt finantsaruandes esitatud infot.	
lävi/piir/tase	threshold/limit/level		
omakapital; netovara	owner's equity; net assets	Raamatupidamiskohustuslase vara, millest on maha arvatud tema kohustused. Erasektoris räägitakse omakapitalist, riigisektoris netovarast.	raamatupidamise seadus § 3 p 3
otsese põhjaliku testimise lähenemisviis	direct substantive testing approach	Lähenemisviis, mille puhul audiitor ei toetu auditeeritava üksuse sisekontrollisüsteemile, vaid enda läbiviidavatele testidele. Vt ka süsteempõhine lähenemisviis.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", TIn 1999, lk 98)

parandavad meetmed	corrective measures/controls	Olukorra parandamisele ja avastatud hälvete kõrvaldamisele suunatud sisekontrollimeetmed.	"Siseauditi hea tava" p 1.3.1
partnerlusprogramm	twinning program	1998. a maist toimiv EL-i kandidaatriikidele eraldatava PHARE abi instrument eesmärgiga tugevdada kandidaatriikide institutsioone loomaks kaasaegset ja tõhusat haldust, mille ülesehitus, personal ja juhtimisoskused tagaksid EL-i õigusaktide rakendamise liikmesriikidele kohasel tasemel. Kandidaatriigi institutsioon saab partneri EL-i liikmesriigist, kellega koostöös kavandatakse ja viiakse ellu programm aquis communautaire'i mingi valdkonna ülevõtmiseks ja rakendamiseks. EL-i liikmesriigi partner saadab kandidaatriiki pikemaks ajaks oma asjatundjad (igal projektil vähemalt üks liitumiseelne nõustaja, vähemalt 12 kuud kohal). Projekt võib kesta mitu aastat, maksumus vähemalt 2 miljonit eurot, kuid 2000. aastast ilmub ka lühiajaline nn twinning light, mille maksumus ja tähtaeg on tagasihoidlikumad. Riigikontrolli töötajad on osalenud Rahandusministeeriumi avaliku sektori finantskontrolli arendamise programmis, kus partneritena tegutsevad liri Rahandusministeerium ja Ühendkuningriigi Riigikontroll.	
peakontrolör	Chief Auditor	Riigikontrolli auditiosakonna (kas tegevusriskide, finants- või tulemusauditi osakonna) juht.	
peakontrolöri asetäitja	Deputy Chief Auditor	Riigikontrolli tulemusauditi osakonna juhi asetäitja.	
perioodide analüüs	time series analysis	Tulemuste jm uurimine eri perioodide vältel, nt eesmärgiga ennustada tulevikutrende.	Suurbritannia NAO "Value for Money Training Programme" materjalid 2001
pettus, õiguserikkumine, eeskirjade eiramine	fraud, irregularity	Mis tahes ebaseaduslik tegu, mida iseloomustab valelikkus, varjamine või usalduse kuritarvitamine (mitte vägivaldaga ähvardamine). Pettusi pannakse toime raha, vara või teenuste hankimiseks; maksmise või teenuste osutamise vältimiseks; isikliku või ärilise kasu kindlustamiseks. Finantsauditi puhul mh iga tahtlikult tehtud viga finantsaruannetes. Vt ka eksimus, väärkajastamine.	"Rahvusvahelised siseauditi standardid ja tegevusjuhised", sõnastik; IFAC-i 1998. aasta auditistandardid, sõnastik
piiramine	funneling	1. Intervjuuerimistehnika, mis seisneb probleemivaldkonna järk-järgulises kitsendamises intervjuu jooksul. 2. Audititeema piiritlemine, auditi fookuse määratlemine.	"Tulemusauditi käsiraamat", TIn 2002, lk 111
põhiaudiitor	principal auditor	Finantsaruandeid kui tervikut auditeeriv audiitor, kes võib tugineda kõrvalaudiitori tööle.	IFAC-i 1998. aasta auditistandardid, sõnastik

põhiseaduslik institutsioon	constitutional institution	Mõiste, mis hõlmab põhiseaduses nimetatud institutsioone, nt Riigikogu, Vabariigi President, Riigikontroll, Õiguskantsler, Eesti Pank.	
populatsioon	population	Andmekogum, millest tehakse valim ja mille kohta audiitor soovib teha järeldusi.	IFAC-i 1998. aasta auditistandardid, sõnastik
protsesside kaardistamine, võrgustiku analüüs	process mapping, network analysis	Lähenemine, mille puhul keskendutakse tööprotsessi uurimisele: kaardistatakse täidetavad ülesanded, nende täitmise järjekord ning uuritakse organisatsiooni eri osade funktsioone ülesannete täitmisel.	Suurbritannia NAO "Value for Money Training Programme" materjalid 2001
püsitoimik	permanent file	Toimik, kuhu kogutakse püsiväärtuslik teave (dokumentide koopiad jne), s.o materjalid, mida kasutatakse aasta-aastalt auditite puhul mingis konkreetses valdkonnas. Vt ka audititoimik.	
raamatupidamise aastaaruanne	annual accounts	Koosneb bilansist, tulemiarundest ja lisadest. Vt ka majandusaasta aruanne.	
raamatupidamise kontrolli süsteem	accounting control system	Toimingute seeria, mis on asutuse tervikliku sisekontrollisüsteemi osa ja tagab arvestuseesmärkide elluviimise, hõlmates raamatupidamise ja finantstegevuse põhisuundadest ja meetodikatest kinnipidamist, asutuse ressursside kaitset ja usaldusväärsete finantsaruannete koostamist.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", Tln 1999, lk 69)
raamatupidamiskontod, kontod	accounts	Raamatupidamissüsteemi element, mida kasutatakse jooksva majandusinfo liigitamiseks ja kokkuvõtete tegemiseks.	Uno Mereste "Inglise-eesti majandusterminite seletussõnastik", Tln 1992
raamatupidamislik hinnang	accounting estimate	Bilansi või kasumiaruande kirje eelduslik suurus, kui täpne määratlemine on võimatu.	IFAC-i 1998. aasta auditistandardid, sõnastik
rakenduste kontrollimehhanismid arvuti infosüsteemides	application controls in computer information systems	Spetsiifilised kontrollimehhanismid automatiseeritud raamatupidamiskontrollide üle, mille eesmärk on anda põhjendatud kindlustunne selles osas, et kõik tehingud on kinnitatud, kajastatud ning töödeldud täies mahus, täpselt ja õigeaegselt.	IFAC-i standardid eesti keeles 2003
registreering	registration	Seadusega kehtestatud piirang ettevõtjale või füüsilisele isikule tegutsemiseks mingis valdkonnas, saamise eelduseks on nõutavate dokumentide esitamine registripidajale (tegelikku vastavust nõuetele registreeringut andes ei kontrollita, küll aga teostatakse järelevalvet registreeringu saanute üle); üldjuhul tähtjatu. Vt ka tegevusluba.	
riigi (ameti)asutus	state administrative agency	Riigi eelarvest finantseeritav asutus, kelle ülesandeks on avaliku võimu teostamine, nt Riigikogu Kantselei, kohtud, Riigikontroll, valitsusasutused.	avaliku teenistuse seadus § 2

riigi osalusega äriühing	partly state owned company, company with state participation	Vt riigi äriühing. Veel tõlkevariante: riigi osalusega institutsioon - parastatal authority; riigi osalusega ettevõtte - government invested enterprise; riigi enamusosalusega äriühing - company in which the state has a majority holding.	Eesti Õigustõlke Keskuse terminibaas ESTERM
riigi rahandus	public finance	Riigi ja laiemas mõttes avaliku sektori rahandussüsteemi ja finantseerimispoliitikat hõlmav majandusteaduse haru.	Rahandusministeeriumi ekspert
riigi äriühing	state company	Aktsiaselts, mille kõik aktsiad kuuluvad riigile, või osaühing, mille ainuke osa kuulub riigile.	riigi poolt eraõiguslike juriidiliste isikute asutamise ja nendes osalemise seadus § 2 lg 1
riigieelarve	state budget	Seadus, mille sisuks on eelarveaastal riigile laekuvate tulude ning nende arvel riigi ülesannete täitmiseks ette nähtud kulude määramine vastavalt seadustele.	riigieelarve seadus § 2 lg 1
riigieelarve kassaline teenindamine	cash flow administration of the state budget	Riigieelarve tulude arvestamine ja riigieelarvest tehtavate kulude ning finantsvarade ja kohustuste üle arvestuse pidamine ning väljamaksete teostamine riigieelarvet teenindavate pankade kaudu. Riigieelarve kassalist teenindamist korraldab Riigikassa.	rahandusministri 17.10.2001 määrus nr 91 § 1 lg 1
riigieelarve kassatagavara	state budget cash reserve	Riigieelarve vahenditest moodustatav reserv, mida kasutatakse rahandusministri otsusel eelarveaastasiseselt riigieelarve tulusid ületavate kulude finantseerimiseks.	riigieelarve seadus § 36
riigieelarve täitmise aruanne	report on the implementation of the state budget	Vabariigi Valitsuse poolt igal aastal Riigikogule esitatav aruanne riigieelarves ette nähtud summade kasutamise kohta; pannakse kokku ministeeriumide riigieelarve täitmise aruannetest. Vt ka arvamus riigieelarve täitmise aruande kohta.	
riigieelarveline laen	state budgetary loan	Eelarvelaen ja kassalaen.	riigieelarve seadus § 38
Riigikassa	State Treasury	Rahandusministeeriumi struktuuriüksus, mis tegeleb muu hulgas riigieelarve kassalise teenindamisega.	rahandusministri 17.10.2001 määrus nr 91 § 1 lg 2
Riigikontroll	SAO (State Audit Office)	Oma tegevuses sõltumatu majanduskontrolli teostav riigiorgan. Vt ka kõrgeim kontrolliasutus.	põhiseadus § 132; Riigikontrolli seadus § 2
Riigikontrolli (tugi)teenistused	support services of the SAO	Riigikontrolli auditiosakondade tööd toetavad üksused, nt õigusteenistus; avalike suhete teenistus; meetodika, planeerimise ja aruandluse teenistus.	
Riigikontrolli direktor	Director of the SAO	Riigikontrolli (tugi)teenistuste juht.	

Riigikontrolli strateegia	Strategic Plan of the SAO	Riigikontrolli juhtimisdokument, mis käsitleb Riigikontrolli arengut, eeskätt audititegevuse suundi mitme aasta perspektiivis; iga-aastaste riigikontrolöri ja osakondade juhtide (peakontrolörid ja direktor) vahel sõlmitavate töökokkulepete alus. Varem kaks eraldi dokumenti, Riigikontrolli strateegiline arenguplaan ehk arengustrateegia ning auditistrateegia.	
Riigikontrolli töökokkulepped	annual performance contracts of the SAO	Igal aastal riigikontrolöri ja peakontrolöride ning riigikontrolöri ja Riigikontrolli direktori vahel sõlmitavad lepped, mis määratlevad osakondade ja Riigikontrolli (tugi)teenistuste aasta tegevused, aja jaotumise tegevuste vahel ning oodatavad tulemused.	
Riigikontrolli tööplaan	annual work schedule of the SAO	Aastaks tehtud kava, kus on kirjas antud aastal alustatavad ja lõpetatavad auditid. Tööplaani kinnitab riigikontrolör ning see avalikustatakse veebilehel, lisaks teatab Riigikontroll eraldi kirjaga igale ministrile tema valitsemisalas planeeritud audititest.	
riigikontrolör	Auditor General	Riigikontrolli juht, kelle nimetab ametisse Riigikogu vabariigi presidendi ettepanekul.	põhiseadus § 134
riiklik järelevalve	state supervision, governmental supervision, government supervision	Riigiasutuste (ametid ja inspeksioonid) tehtavad järelevalvetoimingud õigusaktidega kehtestatud nõuete täitmise üle. Riikliku järelevalve tulemused võivad olla aluseks riikliku sunni kohaldamisele. Riiklik järelevalve on alati reguleeritud seadusega, üldalus Vabariigi Valitsuse seadus § 75. Nt Raudteeamet teostab riiklikku järelevalvet raudtee-ettevõtjate tegevusele kehtestatud nõuete järgimise üle (raudteeseadus § 33).	
risk	risk	Asjaolu, mille tõttu eesmärgi täitmine võib olla takistatud ning millega seetõttu tuleb tegevuste kavandamisel ja läbiviimisel arvestada. Vt ka auditi risk.	
seadusandja, seadusandlik kogu	legislature	Riigi seadusloomega tegelev kogu.	
seadusandlik võim	legislative power	Riigivõimu liik täidesaatva ja kohtuvõimu kõrval, mille funktsioon on seadusandlus.	"Õigusleksikon", TIn 2000
seadusandlus	legislation	Seaduste väljatöötamine, vastuvõtmine ja jõustamine; ingl keeles ka "õigusakt" ja "seaduste kogum".	
seire	monitoring	Süsteemne info kogumine eesmärgiga tuvastada valdkonna valupunktid ja teha ettepanekuid oluliste ja väärtust loovate auditite algatamiseks.	

seletuse võtmine	collection of explanations	Riigikontrolli menetlustoiming, mis võimaldab saada auditeeritava asutuse töötajalt kirjalikke ja suulisi vastuseid Riigikontrolli esitatud küsimustele.	Riigikontrolli seadus § 44
SIAS (siseauditistandardite täpsustused)	SIAS (Statements on Internal Auditing Standards)	IIA koostatavad standardeid täiendavad juhtnöörid.	Pille Pentjärv "Siseaudit - kontseptsioonid ja standardid" (Eesti Majanduse Teataja nr 11/2001)
siht, suund, püüdlus, visioon	aim	Kõikide üld- ja alameesmärkide summa, väljendab üldist arusaama organisatsiooni tulevikust. Vt ka alameesmärk ja üldeesmärk.	HM Treasury, NAO, Cabinet Office "Choosing the Right Fabric", London 2001, lk 29
sihtasutus	foundation	Eraõiguslik juriidiline isik, millel ei ole liikmeid ning mis on loodud vara valitsemiseks ja kasutamiseks põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks. Eestis on ka riigi poolt loodud sihtasutusi, nt Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus.	sihtasutuste seadus § 1 lg 1
simulatsioon	simulation	Auditimeetod, mille eesmärgiks on kaaluda võimalikke tulevikuolukordi, nt mida toob kaasa personali vähendamine n inimese võrra.	Suurbritannia NAO "Value for Money Training Programme" materjalid 2001
siseaudit	internal audit	Sisekontrolli osaks olev tegevus (sisekontrolli kontrollimine), mis on suunatud organisatsiooni tegevuste täiustamiseks ning mille ülesanne on hinnata sisekontrollisüsteemi olemasolu, tõhusust ja vastavust õigusaktis kehtestatud nõuetele. Välisauditist erineb selle poolest, et siseaudiitorid alluvad ja annavad aru juhtkonnale - seega ei saavuta siseaudit kunagi välisauditiga võrdset sõltumatuse taset.	"Rahvusvahelised siseauditi standardid ja tegevusjuhised", sõnastik; Komisjoni kasutatav sõnastik riigi sisekontrollisüsteemi kontseptsiooni raames (22.06.2001)
sisekontrolli keskkond	internal control environment	Organisatsiooni atmosfäär, mis mõjutab personali suhtumist sisekontrolli. Hõlmab ausust ja teisi eetilisi väärtusi, juhtkonna filosoofiat ja tegutsemisstiili jne.	www.coso.org
sisekontrolli risk, kontrollirisk, kontrollist läbipääsemise risk	internal control risk, control risk	Risk, et auditeeritava üksuse sisekontroll ei suuda olulist reeglite rikkumist ära hoida või parandada. Vt ka auditi risk.	rahandusministri 15.06.2000 määrus nr 50 § 15 lg 2; INTOSAI auditistandardid ("Auditi põhialused", TIn 1999, lk 91)
sisekontrolli testimine	tests of control	Sisekontrolli testides uuritakse kaht aspekti: kuidas on sisekontrollisüsteem üles ehitatud (kas see on piisav ja sobiv, et vältida, avastada ja parandada olulisi eksimusi ning ennetada ja avastada pettusi) ning sisekontrollisüsteemi toimimist auditeeritava perioodi vältel.	IFAC-i 1998. aasta auditistandardid, sõnastik

sisekontrollimeetmed	internal control activities	Juhtkonna ja teiste osapoolte mis tahes tegevus riskide juhtimise parandamiseks ja tõenäosuse suurendamiseks, et kehtestatud eesmärgid saavutatakse. Meetmed jagunevad: ennetavad, avastavad, parandavad ja toetavad.	"Rahvusvahelised siseauditi standardid ja tegevusjuhised", sõnastik
sisekontrollisüsteem, sisekontroll, kontroll	internal control (system)	<p>Kõik organisatsiooni tegevuspõhimõtted ja protseduurid, mida asutuse juhtkond kavandab ja võtab kasutusele, loomaks kindlustunnet, et:</p> <ul style="list-style-type: none"> - asutuse eesmärgid saavutatakse säästlikul, tõhusal ja mõjusel viisil; - järgitakse kehtestatud norme (seadused, määrused jne) ja juhtimispõhimõtteid; - on tagatud vara ja teabe kaitse; - välditakse ja avastatakse pettusi ning vigu; - on tagatud kvaliteetne raamatupidamisarvestus ning õigeaegne ja usaldusväärne finants- ja juhtimisteave. <p>Sisekontrollisüsteem on valitsusasutuse ja valitsusasutuse hallatava riigiasutuse juhtimisel rakendatav seaduslikkusele ja otstarbekusele suunatud terviklik abinõude kompleks, mis võimaldab tagada:</p> <ul style="list-style-type: none"> - õigusaktidest kinnipidamise; - vara kaitstuse raiskamisest, ebasihipärasest kasutamisest, ebakompetentsest juhtimisest ja muust sarnasest tingitud kahju eest; - asutuse tegevuse otstarbekuse asutuse ülesannete täitmisel; - asutuse tegevusest tõese, õigeaegse ja usaldusväärse informatsiooni kogumise, säilitamise ja avaldamise. 	<p>INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", TIn 1999, k 101);</p> <p>Vabariigi Valitsuse seadus § 92'</p>
sisend	input	Ressursid, mida kasutatakse väljundi saamiseks, nt inimeste töö.	HM Treasury, NAO, Cabinet Office "Choosing the Right Fabric", London 2001, lk 29
sõltumatud auditiprotseduurid	substantive procedures	Testid, mis viiakse läbi, et saada teavet oluliste vigade kohta finantsaruannetes. Neid on kahte tüüpi: majandustehingute ja saldode detailne testimine; analüütilised protseduurid.	IFAC-i standardid eesti keeles 2003
SPASAI (Vaikse Ookeani Lõunapiirkonna Kõrgeimate Kontrolliasutuste Assotsiatsioon)	SPASAI (South Pacific Association of Supreme Audit Institutions)	Üks INTOSAI seitsmest piirkondlikust ühendusest, loodud 1987.	

stabiliseerimisreserv	stabilisation reserve	Riigieelarve vahenditest ja muudest laekumistest moodustatud vara kogum, mis moodustatakse üldmajanduslike riskide vähendamiseks ning pikaajalist ühiskondlikku tulu toovate investeeringute ja struktuuriliste ümberkorralduste rahastamise stabiilsuse tagamiseks. Samuti võidakse stabiliseerimisreservi vahendeid kasutada sotsiaalmajanduslike kriiside vältimiseks või leevendamiseks; eriolukorra või erakorralise seisukorra väljakuulutamise korral. Vt ka riigieelarve kassatagavara.	riigieelarve seadus § 37
süsteemipõhine lähenemisviis	systems based approach	Lähenemisviis, mille puhul audiitor toetub auditeeritava üksuse sisekontrollisüsteemile (enne testides, kas ja mil määral saab ta sellele toetuda). Vt ka otsese põhjaliku testimise lähenemisviis.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", TIn 1999, lk 98)
süsteemne viga	systematic error	Viga, mis võib tekkida ainult teatud kindlatel asjaoludel ja mis mõjutab vaid teatud hulka populatsiooni tehingutest, nt vead, mis tekivad ainult kindlal perioodil või ainult käsitsi töödeldavate tehingute puhul. Vt ka juhuslik viga.	Rahandusministeeriumi seletav sõnastik siseaudiitoritele (www.fin.ee)
säästlikkus	economy	Eesmärkide saavutamiseks tehtavate kulutuste minimeerimine.	Riigikontrolli seadus § 6 lg 3 p 1
tarnima	supply, deliver	Kedagi millegagi varustama; eelsõlmitud lepingu alusel müüma. Nt "Saeveski tarnib mööblikombinaadile puitu". Vt ka hankima.	Eesti kirjakeele seletussõnaraamat, TIn 2001; Eesti Õigustõlke Keskuse terminibaas ESTERM
teabe nõudmine	request for information	Riigikontrolli menetlustoiming, mis võimaldab koguda auditi tegemiseks vajalikku dokumentaalset teavet (teha auditeeritava dokumentidest koopiaid, saada eraaudiitorilt auditeeritavat puudutavaid tööpabereid jne).	Riigikontrolli seadus § 43
teatud asjaolu(de) rõhutamine	emphasis of matter paragraph(s)	Finantsauditi mõiste: tähelepanu juhtimine asjaolu(de)le, mis mõjutavad raamatupidamisaruandeid, ent mis siiski audiitori arvamust ei mõjuta. Vt ka tähelepaneku(te)ga järeldusotsus.	IFAC-i 1998. aasta auditistandardid, sõnastik

teenistuslik järelevalve	supervisory control	Järelevalve, mida kõrgemalseisev asutus/ametnik teostab valitsusasutuste ja nende hallatavate riigiasutuste tegevuse seaduslikkuse ja otstarbekuse tagamiseks. Teenistuslikku järelevalvet iseloomustab otsese sekkumise õigus. Järelevalve teostaja võib teha ettekirjutuse akti või toimingu puuduste kõrvaldamiseks; peatada toimingu sooritamise või akti kehtivuse; tunnistada akti kehtetuks.	
tegevusaruanne	management report	Ülevaade asutuse või ettevõtte majandusaasta tööst.	
tegevuse audit, tegevusaudit	operational audit	Audit, millega analüüsitakse ja hinnatakse asutuse kitsamaid alategevusi, protsesse jms.	"Siseauditi hea tava" p. 1.6.4
tegevuse jätkuvuse põhimõte, jätkuvuseeldus	going concern principle/assumption	Auditeerimise aluseks olev põhimõte, mille kohaselt ei ole kavatsust ega vajadust auditeeritavat ettevõtet või asutust likvideerida ega vähendada oluliselt selle tegevuse mahtu.	FAC-i 1998. aasta auditistandardid, sõnastik; rahandusministri 15.06.2000 määrus nr 50 § 18 lg 1
tegevusluba, (tegevus)litsents	activity licence	Seadusega kehtestatud piirang ettevõtjale või füüsilisele isikule tegutsemiseks mingis valdkonnas; saamise eelduseks on vastamine esitatavatele nõuetele (neile vastamist kontrollitakse nii eelnevalt kui ka järgnevalt); võib olla tähtajaline või tähtajatu. Vt ka registreering.	
tegevusriskide audit	audit of operational risks	Audit, mille käigus hinnatakse regulatsioonist ja auditeeritava üksuse tegevusest tulenevaid riske, mille realiseerumine toob kaasa ebasoovitavad tagajärjed: riigi ressursside ebasihipärane kasutamine, inimeste tervise kahjustamine jne. Vt ka kuritarvitus ja väärkasutus.	
teisene analüüs, kirjaliku materjali läbitöötamine	secondary analysis, literature search	Auditivaldkonda käsitlevate teadusuuringute, eelmiste auditite jm asjakohase materjali läbitöötamine.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", Tln 1999, lk 184)
tekkepõhine arvestusprintsiiip	accrual based accounting	Põhimõte, mille kohaselt majandustehing kajastatakse siis, kui see on tegelikult toimunud, sõltumata sellest, kas raha on laekunud või tasutud. Vt ka kassapõhine arvestusprintsiiip, modifitseeritud kassapõhine arvestusprintsiiip.	raamatupidamise seadus § 5 p 6

tekkepõhine eelarvestamine	accrual budgeting	Eelarve koostamise meetod, millel on samad põhimõtted mis tulemspõhisel eelarvestamisel, v.a nõuded finantsarvestusele: tehinguid arvestatakse tekke-, mitte kassapõhiselt, mistõttu on teada iga väljundi täpne kulu rahas. Konkreetse väljundi hinda teades on seadusandlikul kogul võimalik saavutada kindlustunne, et raha jagamisega saadakse parimaid võimalikke tulemusi. Vt ka kulupõhine eelarvestamine, nullbaasiline eelarvestamine.	
tõeline eksperiment	true experiment	Mõju uurimise viis, mille puhul katse- ja kontrollgrupp moodustatakse juhusliku valiku alusel. Vt ka kvaasiekperiment.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", TIn 1999, lk 186)
toetavad meetmed	supporting measures/controls	Eesmärkide saavutamisele, toimiva sisekontrollisüsteemi tugevdamisele ja lisakontrolli vajavatele valdkondadele suunatud sisekontrollimeetmed.	"Siseauditi hea tava" p 1.3.1
toetus	subsidy	Riigieelarvest era- või juriidilisele isikule eraldatav raha, mille eest riik ei saa vastu konkreetset kaupa või teenust.	
tõhusus, tasuvus (kulutustele vastav tulu), kuluefektiivsus	efficiency, value for money, cost effectiveness	Kulutuste ja nende abil saavutatavate tulemuste suhe.	HM Treasury, NAO, Cabinet Office "Choosing the Right Fabric", London 2001, lk 29; Riigikontrolli seadus § 6 lg 3 p 2
tulem	net surplus/deficit	Riigi- ja omavalitsusasutuste aruandeaasta tulud-kulud (erasektoris vastab sellele kasum ja kahjum).	
tulemiaruanne, tulu- ja kuluaruanne	statement of financial performance, statement of revenues and expenditures	Riigi- ja omavalitsusasutuste nn kasumiaruanne, mis näitab aruandeaasta tulusid-kulusid ehk tulemit. Esitatakse koos bilansiga raamatupidamise aastaaruande koosseisus.	raamatupidamise seadus § 3 p 8; IFAC Public Sector Committee "Presentation of Financial Statements", 2000, lk 13
tulemusaudit, väärtus-raha-eest-audit, juhtimisaudit	performance audit, value-for-money audit, management audit	Audit, mille käigus hinnatakse, kui säästlikult, tõhusalt ja mõjusalt auditeeritav üksus kasutab ressursse oma kohustuste/eesmärkide täitmiseks. Vt ka vastavuse audit.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", TIn 1999, lk 172)
tulemuslikkuse näitaja	performance indicator, performance measure	Näitaja, mis väljendab, mil määral on eesmärgid saavutatud.	HM Treasury, NAO, Cabinet Office "Choosing the Right Fabric", London 2001, lk 29

tulemuspõhine eelarvestamine	performance budgeting, budgeting for results	Eelarve koostamise meetod, mis seob ressursside eraldamise mõõdetavate tulemustega. Eelarve koostamise aluseks on pikaajaline eelarvestrateegia ja eelmise eelarveperioodi tulemused; seadusandlik kogu on tellija, kes ostab asutustelt soovitud tulemusi ning kontrollib nende saavutamist. Vt ka kulupõhine eelarvestamine, nullbaasiline eelarvestamine, tekkepõhine eelarvestamine.	
tähelepaneku(te)ga järeldusotsus	opinion with emphasis of matter paragraph(s)	Järeldusotsus, mis on küll puhas ehk märkusteta, kuid siiski mitte päris veatu, sisaldades asjaolusid, mida audiitorid peavad vajalikuks edaspidi silmas pidada. Vt ka teatud asjaolude rõhutamine.	
tähelepanekud, leiud	observations, findings	Auditi käigus ilmsiks tulnud hüpoteeside tõestamiseks ja auditiküsimustele vastamiseks vajalikud asjaolud, mille põhjal audiitor teeb järeldusi ja ettepanekuid.	
täidesaatev (riigi)võim, täitevvõim	executive (power), implementing power	Riigivõimu teine liik seadusandliku ja kohtuvõimu kõrval, millel on täitev ja korraldav funktsioon.	"Õigusleksikon", Tln 2000
täidesaatva riigivõimu asutus	agency of executive power	Valitsusasutus või valitsusasutuse hallatav riigiasutus.	Vabariigi Valitsuse seadus § 38
töö objektil, "põllutöö"	fieldwork	Etapp, mis järgneb auditi ettepaneku kinnitamisele, s.o auditi tõendusmaterjali kogumine (auditeeritava juures) pärast auditi planeerimist ja enne aruande kirjutamist.	
uus audiitor	incoming auditor	Erasektoris kasutatav termin: audiitor, kes auditeerib ettevõtet käesoleval aastal, ent ei auditeerinud eelmisel. Vt ka jätkav audiitor, eelmine audiitor.	IFAC-i 1998. aasta auditistandardid, sõnastik
vaatlus	observation; inspection	1. Auditimeetod, mille käigus audiitor jälgib mingit auditeeritava sooritatavat protseduuri. 2. Riigikontrolli menetlustoiming, mis hõlmab auditeeritava territooriumi ja objektide vaatlust, sularaha ja väärtpaperite olemite kontrollimist jms.	rahandusministri 15.06.2000 määrus nr 50 § 16 lg 7 p 3); Riigikontrolli seadus § 45
vaheaudit	interim audit	Finantsauditi tegemise hõlbustamiseks kasutatav vaheetapp, mille puhul ei kontrollita mitte kogu aasta materjale, vaid vahekokkuvõtteid. Vt ka lõppaudit.	
vahepealsed sündmused;	subsequent events;	Sündmused, mis on toimunud auditiprotseduuride lõpu ja auditiaruande avalikustamise vahepeal ning mida võetakse aruande koostamisel arvesse, kui nad aruandes väidetavat oluliselt muudavad.	Audit Manual: Adopted on Behalf of the Court by the Adar Group at its Meeting of 30 June 1998. Luxembourg: EC Court of Auditors, 1998;

bilansipäevajärgsed sündmused	subsequent events, post balance sheet events	Finantsauditi termin: sündmused, mis on toimunud pärast seda, kui auditeeritava bilanss on koostatud, kuid mille mõju võetakse bilansi hindamisel arvesse.	IFAC-i 1998. aasta auditistandardid, sõnastik
valimi moodustamine rahaühiku järgi	monetary unit sampling (MUS)	Valimi moodustamise meetod, mille puhul suurte summadega tehingutel on suurem tõenäosus valimisse pääseda kui väiksemate summadega tehingutel.	
valimirisk	sampling risk	Risk, et audiitori poolt valimi põhjal tehtud järeldused erinevad järeldustest, milleni ta oleks jõudnud, kui oleks sama auditiprotseduuriga vaadelnud kogu populatsiooni. Vt ka auditi risk.	IFAC-i 1998. aasta auditistandardid, sõnastik
valimiväline risk	non-sampling risk	Risk, mis tuleneb sellest, et audiitor võib rakendada mitteasjakohaseid auditiprotseduure või tõendusmaterjali valesti tõlgendada. Vt ka valimirisk.	IFAC-i 1998. aasta auditistandardid, sõnastik
valitsusasutus	government agency	Riigi eelarvest finantseeritav asutus, millele seadusega või seaduse alusel antud põhiülesandeks on täidesaatva riigivõimu teostamine (ministeeriumid, Riigikantselei ja maavalitsused, ametid ja inspeksioonid ning nende kohalikud täidesaatva riigivõimu volitusi omavad asutused).	Vabariigi Valitsuse seadus § 39
valitsusasutuse hallatav riigiasutus	state agency administered by government agency	Riigi eelarvest finantseeritav asutus, kelle põhiülesandeks ei ole täidesaatva riigivõimu teostamine; teenindavad valitsusasutusi või täidavad teisi riiklikke ülesandeid kultuuri, hariduse, sotsiaal- või muus valdkonnas. Nt koolid, muuseumid, haiglad.	Vabariigi Valitsuse seadus § 43
valla-, linnavalitsus	rural municipality government; city government, city executive board	Omavalitsusüksuse volikogu poolt moodustatav täitevorgan.	kohaliku omavalitsuse korralduse seadus § 4; Eesti Õigustõlke Keskuse terminibaas ESTERM
valla-, linnavolikogu	council of rural municipality; city council	Omavalitsusüksuse esinduskogu, mille valivad valla või linna hääleõiguslikud elanikud kohaliku omavalitsuse volikogu seaduse alusel.	kohaliku omavalitsuse korralduse seadus § 4; Eesti Õigustõlke Keskuse terminibaas ESTERM
vanemaudiitor	Senior Auditor	Üks Riigikontrolli ametinimetustest.	
vara, aktiva	assets	Raamatupidamiskohustuslase valduses olevad ressursid.	raamatupidamise seaduse § 3 p 1
vastavuse audit, vastavusaudit	compliance audit	1. Finantsauditi sünonüüm.	INTOSAI standardid ("Auditi põhialused", Tln, 1999, lk 14); "Siseauditi hea tava" p 1.6.3

		2. Tulemusauditi liik: audit, mille käigus analüüsitakse asutuse tegevuse vastavust püstitatud eesmärkidele, kooskõlastatud protseduurireeglitele, eeskirjadele ja juhenditele, kehtivatele õigusaktidele ning heale tavale.	
võrdlev analüüs	benchmarking	Organisatsioonide võrdlemine. Jaguneb: tulemuste võrdlemine - performance benchmarking, protsesside võrdlemine - process benchmarking, koguvõrdlus - high level benchmarking: samade funktsioonide ja teenustega organisatsioonide kui tervikute võrdlemine.	Suurbritannia NAO "Value for Money Training Programme" materjalid 2001
välisaudit	external audit	Audit, mille viib läbi auditeeritavast täiesti sõltumatu audiitor. Vt ka siseaudit.	
väljund	output	Kaubad ja teenused, mida organisatsioon on oma klientidele tootnud. Vt ka mõju.	HM Treasury, NAO, Cabinet Office "Choosing the Right Fabric", London 2001, lk 29
välkaruanne	red-line report	Ettekanne, millega teatatakse viivitamatult siseauditiüksuse juhile, ministrile, maavanemale või asutuse juhile auditi või mõne muu jooksva töö käigus avastatud pettusest ning asutuse või riigi vara/maine olulisest kahjustamisest.	"Siseauditi hea tava" p 6.4
väärkajastamine	misstatement	Pettusest ja eksimustest tulenevad vead finantsaruannetes.	IFAC-i 1998. aasta auditistandardid, sõnastik
väärkasutus	improper use	Enamasti tegevusriskide auditi termin: teadlikult või ebapädevusest tehtud otsused ja toimingud, mis on vastuolus eesmärkidega, mida õigusaktides sätestatuga on soovitud saavutada, ehkki seadust otseselt ei rikuta. Vt ka kuritarvitus.	
ühisaudit	joint audit	Mitme auditoriorganisatsiooni poolt ühiselt läbi viidav audit. Vt ka kõikehõlmav audit.	"Kvaliteedijuhtimissüsteemid" EVS-EN ISO 9000:2001
üldeesmärk	goal	Eesmärk, mis on väljendatud konkreetsemalt kui siht ning abstraktsemalt kui alameesmärk.	
ülevaade riigi vara kasutamise ja säilimise kohta	overview on the use and preservation of state assets	Riigikontrolli iga-aastane kokkuvõttev aruanne, mis koostatakse aasta jooksul läbi viidud auditite põhjal ning esitatakse Riigikogule. Vt ka arvamus riigieelarve täitmise aruande kohta.	
ülevaate tegemine	review engagement	Finantsauditi puhul: toiming, mis annab auditorile pildi finantsaruannete korrektsuse või ebakorrektsuse kohta, ent mille käigus ei tehta nii põhjalikke protseduure kui auditi puhul.	IFAC-i 1998. aasta auditistandardid, sõnastik